

v Podgorju, Jak. Planinšek, duhovnik v pok., Mat. Glinšek, župan, Mica Zadušak, hišinja, Lov. Baš, c. kr. notar, Mat. Mmecl, krojač, F. Majer, odvet. koncipijent, Liza Brinovec, hiš. posestnica, Jan. Zupanc, posestnik v Gaberjih, Fr. Lončar, tajnik, Jozefa Lipovšek, posestnica, Val. Par, župnik v Gotovljah, Karol Šab, posestnik v Liscah, po 2 gld. Miha in Mica Gobeč iz Babnega 3 fl. 50 kr., Ferd. Golgranc, zid. mojster 3 fl. 83 kr. Več skupaj 25 fl. 95 kr. Bog plati vsem dobrotnikom!

Gospodarske stvari.

Tri važne reči pri kmetijstvu.

(Koniec.)

Vsak bralec mi bo gotovo pritrnil, da je kmet brez živine, kakor ladija brez krmila, katera se burnemu viharju ne more zoperstavljati, ter je žrtva pogubnih valov. Ravno tako se godi kmetovalcu brez živine, da bo prej ali slej žrtva nesrečnega propada. Koliko da kmetovalcu koristi živina, zna vsak; on dobi od nje potreben živež, opravlja si delo in slednjič, kar je skoro najvažnejše, dobi od nje gnoj za pridelovanje vsakdanjega živeža.

Kaj naj bo toraj kmetovalcu pri reji domače živine v obče kot glavno vodilo?

1. Vsak kmetovalec naj si pusti le toliko število domače živine, kolikor je pošteno rediti zamore. V tem obziru storejo si naši kmetovalci največje krivice, da si čez zimo pustijo preveliko število govedij in ko njim potrebne klaje zmajnika, živina strada, ter se shujša, da deloma pride pod nič, ako je za borno ceno predati ne morejo.

2. V obče naj se izbere le tista živina za rejo ali pleme, katera je lepo dorasla, močna in najboljšega plemena in naj se ta živina dovolj godna plemeni z dobrimi, lepimi in zdravimi plemenjaki. Velika napaka in škoda je v obče za vsó živino, ako se premlada in prešlaba pušča plemeniti in tudi to, ako se godi od premladih plemenjakov.

3. Vsem brejim živinčetom treba je skrbeti za dobro in tečno klajo, da se zamore sad v maternem telesu krepkeje in popolneje razvijati in rasti.

4. Naj se mladič, katerega mislimo pustiti za pleme, dobro obsesa; na tem je veliko ležeča kesneja rast živinčeta. K dobremu razvoju živinoreje spadajo tudi dobri zračni, svetli in prostorni klevi, katerih pa še žalibog tu in tam veliko manjka.

Ta pravila toraj blagovoli, dragi čitatelj, uvaževati in videl bodeš, da se ti bode živina boljšala in dobro počutila in ako bodeš imel lepo živino, imaš troje koristij, dobiš veliko dobrega živeža od nje, prodaš jo lahko za drage denarje ter dobiš veliko dobrega in hasnovitega gnoja, kar je tretji glavni kmetijski faktor, na katerega hočemo nazadnje preiti:

Nahaja se več vrst gnoja, namreč animalični t. j. gnoj obstoječ iz stelje in živinskih odpadkov; ta gnoj se za najizvrstnejega šteje. Dalje je vegetabilični gnoj t. j. gnoj iz različnih odpadkov, poljskih rastlin, plev itd. kateremu pravijo navadno pri nas »plevnjak«. Razun teh je še veliko drugih n. pr. mešanica ali kompost; mineralni gnoji in več drugih. Toda pustimo druge vrste gnojev, vzamimo le animalični ali navadni živalski gnoj. Večina gospodarjev porajta bore malo ali celo nič na gnoj in na gnojišče, dasiravno se slednje »zlata jama« imenuje. Gnoj se navadno izpod živine izkida ali iztrebi, ter se, meni nič tebi nič, zavleče v gnojišče, ako se tako sme imenovati nemarno skopana graba, kjer se

pusti ležati, dokler se pač kje na polju ne potrebuje. Take grabe imajo ponajveč kmetovalci tikoma hlevov, kjer ob času dežja iz vseh strešnih kapov deževnica va-nje ploskota, ter gnoj izpira, da se gnojica na vse strani izceja, ter po nekaterih vaséh po cestah cedi in povzročuje razun sitnega smradu še nadležno blato. Vrh tega so take nemarne soseske prava gnezdišča za različne epidemične bolezni. Zopet o času lepega vremena pa pripeka celi božji dan vroče poletno solnce čez gnojišče, da se gnoj, ako se ta že izprana slama sme tako imenovati, suši in prežiga ter je celo nevarno, da bi se celo gnojišče po iskrici ognja ne vnelo. Tudi pregloboke grabe niso prikladne in umestne za gnojišča umnega kmetovalca. Prašal bodeš torej, dragi bralec, kakošno pa toraj naj bo gnojišče? Evo ti toraj lastnosti dobrega in priprostega gnojišča. Velikost dobrega gnojišča naj se uravna po številu živine, vsakako pa mora biti tako obsežno, da gnoj v njem visokosti od $1\frac{1}{2}$ m ne presega. Gnojišče naj ne bo preodaljeno od hlevov, da more gnojica, ki se po kanalih iz njih izteka, vanj pritekati. Stene, kakor tlak gnojišča naj se nabijejo trdo z ilovico ali pa tudi po potrebi obzidajo, da ne posrkajo gnojnice. Dno gnojišča naj bo primerno nagnjeno, da more preobilna gnojica odtekati, sicer pa bi povzročilo, da bi ves gnoj ne mogel enakomerno prevreti. Gnojica naj se ispelje tako, da vsa brez vsake izgube priteka v gnojišnico t. j. v jama tikoma pri gnojišči. Ta jama naj bo primerna velikosti gnojišča, globoka in dobro obzidana ter pokrita. Razun tega naj se krog dvorišča izpelje mali jarek ali graben, da gnojica, katera se ob času dežja iz gnoja izceja, po njem v gnojišnico izteka. Gnojišče naj se napravi na senčni strani, da ne more solnce v poletni vročini gnoja žgati in ga sušiti. Dobro je, da se krog gnojišča posadejo drevesa ali brajde, da s svojo senco ščitijo gnoj, vendar tako, da izvoza iz gnojišča ne overajo. V gnojišče ne sme pritekati nobena voda, razun deževnice, katera izpod neba pade. Gnoj naj se na gnojišču v plasteh navaža, ali kida, da mu bo površje zmiraj ravno. Na kupih puščati gnoj je kvarno, ker se vžge in ves amonijak iz njega izhlapi. Gnoj naj se poljevsak teden enkrat v gnojišnico, katera se je v gnojišnici nabrala, da je zmiraj vlažen in tudi zato, ker je gnojica tako rekoč cvet gnoja, katera ima največ rodovitosti v sebi, da postane po takem gnoj močnejši in hasnovitejši. Razun polivanja z gnojico je koristno in priporočila vredno gnoj o vročih poletnih dneh, po večerih ali jutrih v vodi ali v gnojnici raztopljeno z vitrijolom ali galico, polivati, da amonijak preveč iz njega ne izhlapi. Vsakdo gotovo zna, da gnoj je pač prevažen faktor kmetijstva, da brez gnoja bi kmet ravno tako ne mogel živeti kakor brez živine in živina brez krme ne.

Gnoj poda zemlji tisto moč ali živež, katerega rastlinice srkajo iz zemlje po svojih koreninicah. Ko bi ne gnojili njiv, vsakdo ve, kako bi bilo s poljskimi pridelki, kateri bi niti živetariti ne mogli, tem manje pa kmetu živeža prinašati. Tedaj, dragi bralec, zapomni si dobro, da gnojna jama je zlata jama! Naredi si toraj, ako ga še nimaš, po tem kratkem opisu primerno gnojišče, katero ti bo tvoj trud bogato povračevalo.

Te tri faktorje kmetijstva blagovoli toraj, dragi slovenski kmetovalec, v prihodnje uvaževati in tudi dejansko ta navodila izpeljevati in v kratkem boš svojega gmotnega napredka prepričan, kar ni samo k tvoji koristi, marveč h koristi v obče vsega kmetijstva in cele države in jaz ti kličem: Delo tvoje naj blagoslovi Bog!

Sejmovi. Dne 24. decembra v Brežicah. Dne 27. decembra v Orešji in v Vitanji. Dne 30. pecembra v Vojniku.